

Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах

2022 р., № 85

Збірник наукових праць

Головний редактор:

Сущенко А. – доктор педагогічних наук, професор

Заступник головного редактора:

Сущенко Л. – доктор педагогічних наук, доцент

Редакційна колегія:

Захаріна Є. – доктор педагогічних наук, професор;

Іваницький О. – доктор педагогічних наук, професор;

Кочарян А. – кандидат педагогічних наук, доцент;

Куліченко А. – доктор педагогічних наук, доцент;

Пагута М. – кандидат педагогічних наук, доцент;

Сущенко Т. – доктор педагогічних наук, професор;

Даріуш Скальські – доктор педагогічних наук

(Республіка Польща).

Технічний редактор: Н. Кузнецова

Дизайнер обкладинки: А. Юдашкіна

Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах : зб. наук. пр. / [редкол.: А.В. Сущенко (голов. ред.) та ін.]. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2022. Вип. 85. 244 с.

виходить шість разів на рік

Сайт видання:

www.pedagogy-journal.kpu.zp.ua

Засновник:

Класичний приватний університет
Свідоцтво Міністерства юстиції України
про державну реєстрацію
друкованого засобу масової інформації
Серія KB № 15844-4316P від 16.10.2009 р.

Видавництво і друкарня –

Видавничий дім «Гельветика»

665101, Україна, м. Одеса, вул. Інглезі, 6/1

Телефони: +38 (095) 934-48-28, +38 (097) 723-06-08

E-mail: mailbox@helvetica.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи

ДК № 7623 від 22.06.2022 р.

*Входить до Переліку наукових фахових видань
України (категорія «Б») з педагогічних наук
(спеціальності: 011. Освітні, педагогічні науки,
012. Дошкільна освіта, 013. Початкова освіта,
014. Середня освіта, 015. Професійна освіта,
016. Спеціальна освіта) відповідно до Наказу МОН
України від 17.03.2020 № 409 (додаток 1).*

*Журнал включено до міжнародної
наукометричної бази Index Copernicus International
(Республіка Польща)*

Видання рекомендовано до друку
та поширення через мережу Internet
Вченою радою Класичного приватного університету
(протокол № 5 від 21.12.2022 р.)

Усі права захищені.
Повний або частковий передрук і переклади дозволено
лише за згодою автора і редакції.
При передрукуванні посилання на збірник наукових праць
«Педагогіка формування творчої особистості
у вищій і загальноосвітній школах» обов'язкове.

Редакція не обов'язково поділяє думку автора
і не відповідає за фактичні помилки, яких він припустився.

Статті у виданні перевірені на наявність плагіату
за допомогою програмного забезпечення StrikePlagiarism.com
від польської компанії Plagiat.pl.

Адреса редакції:

Класичний приватний університет
69002, м. Запоріжжя, вул. Жуковського, 70б.
Телефони/факс: +38 050 17 95 916.

Здано до набору 12.12.2022.

Підписано до друку 22.12.2022.

Формат 60×84/8. Цифровий друк. Наклад 150 пр.

ЗМІСТ

ІСТОРІЯ ПЕДАГОГІКИ

<i>А. В. Остапенко</i> РОЗВИТОК ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ В КРАЇНАХ ЄВРОПИ ТА СПОЛУЧЕНИХ ШТАТАХ АМЕРИКИ.....	10
<i>С. Р. Юрченко</i> ЗМІСТОВА ЕВОЛЮЦІЯ ПІДРУЧНИКОТВОРЕННЯ З ГЕОГРАФІЇ ДЛЯ ЗАКЛАДІВ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ НЕЗАЛЕЖНОСТІ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ.....	17

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ СУЧАСНОЇ ПЕДАГОГІКИ ТА ОСВІТИ

<i>Є. В. Денисенко</i> ПЕДАГОГІЧНИЙ БАЗИС ФОРМУВАННЯ УПРАВЛІНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ ОФІЦЕРІВ В ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ.....	23
<i>С. М. Івах, І. Л. Паласевич</i> ВИКОРИСТАННЯ ТВОРІВ ХУДОЖНЬОЇ ЛІТЕРАТУРИ У ВИХОВАННІ КУЛЬТУРИ ПОВЕДІНКИ У ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ.....	30
<i>Т. І. Койчева, Фань Пейсі</i> ПРОГНОСТИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ У РАКУРСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА.....	35
<i>О. А. Stukalo</i> THE ROLE OF A FOREIGN LANGUAGE IN THE PREPARATION OF AGRICULTURAL UNIVERSITIES STUDENTS FOR PROFESSIONAL COMMUNICATION.....	40
<i>О. В. Шукатка, І. В. Криворучко</i> ДО ПРОБЛЕМ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ У ШКІЛЬНІЙ ОСВІТІ АВСТРО-УГОРСЬКОЇ ІМПЕРІЇ (ЗА І. БОБЕРСЬКИМ) ТА СУЧАСНОЇ АВСТРІЇ.....	45

ЗАГАЛЬНООСВІТНЯ ШКОЛА

<i>М. Ф. Бирка, В. М. Лучко, Г. М. Перун</i> РЕАЛІЗАЦІЯ РЕФОРМИ «НОВА УКРАЇНСЬКА ШКОЛА» НА РІВНІ БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ: ОСНОВНІ РИЗИКИ ТА ВИКЛИКИ ДЛЯ ВЧИТЕЛІВ.....	50
<i>Г. А. Васильєв</i> КРИТЕРІЇ, ПОКАЗНИКИ ТА РІВНІ СФОРМОВАНOSTІ ВОЛЬОВИХ ЯКОСТЕЙ ПІДЛІТКІВ У ПОЗАШКІЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ СПОРТИВНОГО СПРЯМУВАННЯ.....	58
<i>О. С. Грицюк, О. Б. Кобильська, Г. В. Славко, Н. Г. Кирилаха, Т. С. Бриль</i> ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК ТАЙМ-МЕНЕДЖМЕНТУ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПІГІЄНИ НА ФАКУЛЬТАТИВНИХ ЗАНЯТТЯХ З ІНФОРМАТИКИ.....	63

<i>Я. В. Дудко, В. В. Латиш</i> ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ НЕДИСКРИМІНАЦІЙНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА У ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ.....	69
<i>Є. Ю. Сипчук, Я. В. Топольник</i> ЗАСОБИ ІКТ ПІДТРИМКИ НАВЧАЛЬНИХ ФІЗИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ.....	73

ВИЩА ШКОЛА

<i>О. С. Бартків, Є. А. Дурманенко</i> ДІАГНОСТИКА МОТИВАЦІЙНО-ЦІННІСНОГО СТАВЛЕННЯ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ.....	84
<i>М. С. Бурик</i> ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ САМООСВІТНЬОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ ТА ТЕХНОЛОГІЙ.....	90
<i>В. Б. Вишківська, Л. І. Кондратенко, В. М. Мирошниченко</i> ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ В УМОВАХ СТАНОВЛЕННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ОСВІТНЬОЇ ПАРАДИГМИ	94
<i>О. О. Драгомирецька</i> МІЖКУЛЬТУРНИЙ КОМПОНЕНТ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ-ІНОЗЕМЦІВ.....	99
<i>Г. П. Дудчак, О. В. Злобенець</i> ВИЗНАЧЕННЯ СУТНОСТІ СУЧАСНИХ УПРАВЛІНСЬКИХ ТЕХНОЛОГІЙ У КОНТЕКСТІ ПІДГОТОВКИ МАГІСТРІВ НАПРЯМУ ОСВІТА/ПЕДАГОГІКА ДО ПРАКТИЧНОГО ЇХ ЗАСТОСУВАННЯ.....	105
<i>Ф. І. Загура</i> АНАЛІЗ ПРОПОЗИЦІЙ ОСВІТНИХ ПЛАТФОРМ ЩОДО МОЖЛИВОСТЕЙ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ВИКЛАДАЧІВ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ БАГАТОГАЛУЗЕВИХ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	112
<i>В. Ю. Іванова</i> НАУКОВІ ПІДХОДИ ДО ВИСВІТЛЕННЯ СУТНОСТІ САМООСВІТНЬОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ МОЛОДШИХ БАКАЛАВРІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА	117
<i>М. О. Князян, С. П. Гвоздій</i> ТЕХНОЛОГІЇ МУЛЬТИМЕДІА В ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ.....	122
<i>О. А. Кривильова, О. Ю. Курило</i> СТРУКТУРНО-ФУНКЦІОНАЛЬНА МОДЕЛЬ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ІНЖЕНЕРІВ-ПЕДАГОГІВ ХАРЧОВОЇ ГАЛУЗІ ДО ТВОРЧОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	127
<i>С. Б. Літвінчук</i> СТРУКТУРНО-ФУНКЦІОНАЛЬНИЙ ПІДХІД ДО ПОБУДОВИ ЗМІСТУ НАВЧАННЯ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	134

<i>Н. С. Моргунова</i> КОУЧИНГОВА МОДЕЛЬ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ МОВИ ПРОФЕСІЙНОГО СПІЛКУВАННЯ ЯК ЧИННИК ЇХ ОСОБИСТІСНОГО ТА ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ.....	139
<i>Н. Yu. Nikolai, Yan Peng</i> FUTURE VOCAL TEACHER'S INTERCULTURAL COMPETENCES DEVELOPMENT THROUGH THE PRISM OF GENRE AND STYLE.....	144
<i>В. М. Носаченко</i> ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ГЕОГРАФІЇ ДО БЕЗПЕРЕРВНОГО ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ЗАСОБАМИ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ.....	149
<i>Т. Yu. Pohorielova</i> GOOGLE CLASSROOM AS A TOOL FOR ENHANCING THE INDIVIDUAL RESPONSIBILITY OF THE STUDENTS UNDER THE CONDITIONS OF DISTANCE EDUCATION.....	155
<i>А. С. Садикіна, Дафна Максимов (Шарон)</i> ПЕРСПЕКТИВНИЙ ВІТЧИЗНЯНИЙ ДОСВІД ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ БАКАЛАВРІВ ПСИХОЛОГІЇ ЯК БАЗИС ДЛЯ ФОРМУВАННЯ ЇХ ГОТОВНОСТІ ДО ПРОСВІТНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	161
<i>М. І. Садовий, О. М. Трифонова</i> МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОМП'ЮТЕРНО-АНАЛІТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ ЗАСОБАМИ РОЗВИТКУ КРЕАТИВНОГО МИСЛЕННЯ.....	168
<i>Н. С. Сергата, М. О. Сергатиї</i> НАУКОВО-МЕТОДИЧНА РОБОТА СТУДЕНТІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА І СПОРТ».....	174
<i>О. В. Ситнікова</i> КОМПЕТЕНТНІСТЬ МІЖКУЛЬТУРНОЇ ВЗАЄМОДІЇ У МАЙБУТНІХ БАКАЛАВРІВ ФІЛОЛОГІЇ: КОМПЕТЕНТНІСНИЙ ТА КУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ ПІДХОДИ	179
<i>В. В. Соколовський, О. В. Повар, С. В. Бородін, Г. С. Самсонова, О. Ф. Абдрахімов</i> СУТНІСТЬ ТА СТРУКТУРА ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ ДО ЗАСТОСУВАННЯ СУЧАСНИХ ПРОТИТАНКОВИХ РАКЕТНИХ КОМПЛЕКСІВ	184
<i>Р. В. Сущенко, Т. І. Сущенко</i> ФАКТОРИ ВПЛИВУ НА ЗМІНУ ПАРАДИГМ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ВИКЛАДАЧІВ ВИЩОЇ ШКОЛИ.....	191
<i>А. В. Сущенко, С. О. Табінська</i> ОПТИМІЗАЦІЯ СОЦІОКУЛЬТУРНОГО ЗМІСТУ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ ФАХІВЦІВ СПОРТИВНО-ФІЗКУЛЬТУРНОГО ПРОФІЛЮ.....	197
<i>Н. О. Ткачова, А. С. Ткачов, Т. М. Собченко</i> ІНДИВІДУАЛЬНИЙ ОСВІТНІЙ МАРШРУТ ЯК ЗАСІБ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ У ЦИФРОВОМУ СЕРЕДОВИЩІ УНІВЕРСИТЕТУ	206

<i>Є. В. Тягнирядно</i> ІНТЕРАКТИВНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ КОМУНІКАТИВНИХ І МОВНИХ УМІНЬ У КУРСАНТІВ-ПРАВНИКІВ.....	211
<i>А. В. Федорович</i> ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК САМОСТІЙНОСТІ ТА ТВОРЧОСТІ У НАВЧАЛЬНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	217
<i>Н. І. Химай, О. Т. Зарівна, Н. С. Шалова, І. В. Мелешко</i> СОЦІАЛЬНА МЕРЕЖА INSTAGRAM ЯК ІНСТРУМЕНТ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	222
<i>Є. В. Шепель, А. В. Симонік, В. О. Пономарьов, К. В. Царенко, Є. О. Воронков</i> ОЦІНКА СФОРМОВАНOSTІ ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ФІТНЕС-ІНСТРУКТОРІВ.....	228
<i>А. В. Шкодин</i> КОМПЕТЕНТНІСТНИЙ ПІДХІД ДО НАВЧАННЯ ПРИ ВИКЛАДАННІ БЕЗПЕКОВИХ ДИСЦИПЛІН ІЗ УПРОВАДЖЕННЯМ ІННОВАЦІЙНИХ ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ.....	233
<i>О. М. Ярмак, Р. Г. Шостак</i> ОБҐРУНТУВАННЯ ДІАГНОСТУВАЛЬНОГО ІНСТРУМЕНТАРІЮ ОЦІНЮВАННЯ РІВНІВ СФОРМОВАНOSTІ УПРАВЛІНСЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ.....	238

УДК 378.091.011.3-051-057.21:664]:331.546-026.15
DOI <https://doi.org/10.32840/1992-5786.2022.85.21>

О. А. Кривильова

докторка педагогічних наук, доцентка,
професорка кафедри професійної освіти,
трудового навчання та технологій
Бердянського державного педагогічного університету

О. Ю. Курило

аспірантка,
асистентка кафедри професійної освіти, трудового навчання та технологій
Бердянського державного педагогічного університету

СТРУКТУРНО-ФУНКЦІОНАЛЬНА МОДЕЛЬ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ІНЖЕНЕРІВ-ПЕДАГОГІВ ХАРЧОВОЇ ГАЛУЗІ ДО ТВОРЧОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

У статті проаналізовано наукову літературу щодо сутності понять «модель» та «моделювання»; розглянуто особливості моделювання в педагогіці; теоретично обґрунтовано складові структурно-функціональної моделі підготовки майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі до творчої професійної діяльності на основі аналізу законодавчих, нормативно-правових документів та наукових досліджень у галузі професійної освіти.

Визначено, що модель підготовки майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі до творчої професійної діяльності має відображати реальний освітній процес із досягнення очікуваних результатів – властивостей, характеристик і зв'язків, суттєвих для виконання професійно-орієнтованих дій.

Виявлено, що моделювання підготовки майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі до творчої професійної діяльності передбачає виконання таких дій: аналіз об'єкта; вибір форми; опис теоретичного, методичного, просторово-часового, матеріально-технічного, правового забезпечень; вибір системоутворювального фактору; встановлення зв'язків і залежностей складників процесу; складання документа; уявне експериментування; перевірка створеної форми; коригування; прийняття рішення про використання.

Розроблено структурно-функціональну модель підготовки майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі до творчої професійної діяльності, яка складається з цільового, методологічного, змістово-процесуального та оцінно-результативного блоків, які є взаємопов'язаними та взаємозалежними, що дає уявлення про цілісний зміст і структуру, взаємозв'язок і взаємозалежність елементів процесу підготовки інженерів-педагогів та функціонує завдяки психолого-педагогічним умовам (посилення креативного наповнення практико-орієнтованого змісту навчання майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі; використання елементів творчої діяльності у формах організації освітнього процесу, методах та засобах навчання майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі; психолого-педагогічний супровід індивідуально-креативного професійного становлення майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі). Результатом реалізації структурно-функціональної моделі є сформована готовність майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі до творчої професійної діяльності.

Ключові слова: структурно-функціональна модель, моделювання, інженер-педагог, харчова галузь, професійна підготовка, творча професійна діяльність.

Постановка проблеми. Концепція Державної цільової соціальної програми розвитку професійної (професійно-технічної) освіти на 2022-2027 рр. (2022) [2] наголошує на створенні умов для якісної підготовки кваліфікованих кадрів відповідно до пріоритетів державної освітньої політики, що орієнтована на розвиток і самореалізацію особистості, її участь у суспільному житті та інтеграцію в нього, а також рівного доступу до професійної (професійно-технічної) освіти і забезпечення потреб економіки у кваліфікованих кадрах; удосконалення системи професійної (професійно-технічної) освіти з урахуванням міжнародних

стандартів і практик, сучасних і перспективних потреб ринку праці тощо. У даному контексті виникають проблеми, які потребують розв'язання, серед яких – невідповідність якості підготовки здобувачів професійної (професійно-технічної) освіти вимогам роботодавців.

Отже, модернізація освітнього простору потребує випереджувального оновлення змісту професійної (професійно-технічної) освіти з урахуванням швидких техніко-технологічних змін у галузях економіки; запровадження інноваційних технологій в освітній процес; матеріально-технічного переоснащення закладів професійної (професій-

но-технічної) освіти; створення гнучких траєкторій для опанування повних/часткових кваліфікацій та затребуваних роботодавцями компетентностей.

Зазначені потреби зумовлюють необхідність посилення кадрового потенціалу харчової галузі щодо їхньої готовності швидко орієнтуватися у змінних умовах праці в області промисловості та освіти, що сприяє створенню альтернативних моделей професійної підготовки майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

У науковій літературі поняття «модель» визначається як: штучно створений об'єкт або умовний образ у вигляді схеми, графіку знакових форм або формул, фізичних або мисленнєвих конструкцій, який, будучи подібним до досліджуваного об'єкта або явища, віддзеркалює і відтворює в більш простому вигляді характерні ознаки, структуру, властивості, взаємозв'язки і співвідношення між елементами цього об'єкта або явища (В. Косюк) [4]; описова характеристика, яка містить мету, визначену суспільним замовленням, вимоги щодо знань, умінь, структури й результатів діяльності, особистісних якостей майбутніх фахівців, а також умови та методи її формування у відповідності до вимог ринку та роботодавців (І. Філімонова) [12]. Як засіб наукового пізнання моделі виконують три основні функції: описова функція моделі – систематизація емпіричних даних; пояснювальна функція – розкриття зв'язків між встановленими в процесі описання фактами, залежностями та вже відомими законами, теоріями, гіпотезами; прогностична функція – передбачення нових, не відомих раніше властивостей і відносин в об'єкті, що моделюється (Р. Горбатюк, В. Кабак) [1].

Отже, модель підготовки майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі до творчої професійної діяльності має відображати реальний освітній процес із досягнення очікуваних результатів – властивостей, характеристик і зв'язків, суттєвих для виконання професійно-орієнтованих дій.

Загалом процес моделювання визначається, як: дослідження предметів пізнання на їх моделях; побудова і визначення моделей реально наявних предметів, процесів та явищ з метою отримання певної інформації про них, а також для передбачення явищ, які цікавлять дослідника (Л. Ткач) [11]; процес опосередкованого пізнання та перетворення дійсності, у якому об'єкт-оригінал перебуває в певній відповідності з об'єктом-моделлю (С. Сисоєва) [8]; засіб, метод і форма наукового пошуку, що надає можливість вивчати загальні закономірності об'єкта дослідження, обґрунтувати нову теорію, формувати найкращу стратегію в діяльності (О. Лазарев) [5]; метод пізнавальної й управлінської діяльності, який дозволяє адекватно і цілісно відобразити в модельних уявленнях сутність, найважливіші якості і компоненти сис-

теми, одержати інформацію про її минулий, теперішній і майбутній стан, можливості та умови побудови, функціонування і розвитку (О. Столяренко) [10] та інші.

Педагогічне моделювання – це дослідження педагогічних об'єктів або явищ за допомогою моделювання понятійних, процесуальних, структурно-змістових і концептуальних характеристик й окремих сторін освітнього процесу в межах визначеного соціокультурного простору на загальноосвітньому, професійно-орієнтованому або іншому рівнях (Є. Лодатко) [6]. Об'єктом моделювання стають освітні процеси, на які розповсюджується теоретичне педагогічне моделювання, що збагачується і розвивається на основі узагальнення освітньої практики, врахування її потреб і проблем (Словник термінів з професійної освіти) [9].

Моделювання як науковий метод постійно використовується у практиці педагогічних досліджень, що пов'язано зі стрімкою зміною змісту професійної діяльності та вимог, що висувуються до неї; ускладненнями професійної підготовки майбутніх фахівців; необхідністю системного усвідомлення та сприйняття професійних змін усередині системи підготовки фахівців в умовах інтеграції в європейський освітній простір.

Метою статті є теоретичне обґрунтування структурно-функціональної моделі підготовки майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі до творчої професійної діяльності.

Відповідно до мети визначено такі завдання: проаналізувати наукову літературу щодо визначення сутності понять «модель» та «моделювання»; розглянути особливості моделювання в педагогіці; теоретично обґрунтувати складові структурно-функціональної моделі підготовки майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі до творчої професійної діяльності на основі законодавчих, нормативно-правових документів та наукових досліджень у галузі професійної освіти.

Виклад основного матеріалу. Розробка структурно-функціональної моделі підготовки майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі до творчої професійної діяльності дає можливість об'єднати інформацію про всі сторони діяльності майбутніх фахівців і створює передумови для систематизації, уникнення дублювання, виділення матеріалу, якого не вистачає. Модель дає уявлення про цілісний зміст і структуру, взаємозв'язок і взаємозалежність елементів процесу підготовки інженерів-педагогів.

Вихідними положеннями розробки структурно-функціональної моделі підготовки майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі до творчої професійної діяльності є такі.

1. Ідея підготовки майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі до творчої професійної діяльності полягає у створенні умов для стимулювання

та розвитку внутрішнього прийняття цілей професійної діяльності, спрямованості на виконання її завдань, основних професійних функцій, що відповідають певним видам професійної діяльності у закладах професійної (професійно-технічної) освіти та вирізняються креативним наповненням; інтересу до пошуку нестандартних способів розв'язання спеціалізованих задач та практичних проблем у сфері професійної діяльності; стійкого прагнення досягати очікуваних результатів на основі ціннісних орієнтирів, етичних норм, переконань та професійних установок; розуміння теорій, принципів, методів і понять у сфері професійної діяльності та її творчих можливостей; сформованості когнітивних та практичних умінь та навичок розв'язання спеціалізованих задач і практичних проблем у сфері професійної діяльності засобами творчого підходу; сформованості професійно важливих якостей та креативних психічних/психологічних властивостей відповідно до вимог інженерно-педагогічної та творчої діяльності; здатності до особистого творчого розвитку, інноваційних пошуків і відкриттів; здатності до оцінки власних творчих можливостей та використання набутого досвіду у досягненні очікуваних результатів професійної діяльності.

Метою структурно-функціональної моделі є вдосконалення професійної підготовки майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі через формування готовності до творчої професійної діяльності (стійкого стану налаштованості на успішне розв'язання складних спеціалізованих задач і практичних проблем у професійній (професійно-технічній) освіті та харчовій галузі на основі використання елементів творчості, яка ґрунтується на мобілізації потенційних можливостей (мотиваційних, інтелектуальних, емоційних та вольових) і досвіду, з метою отримання очікуваного результату та подальшого особистого розвитку у змінних умовах.

2. Структурно-функціональна модель зорієнтована на використання у закладах вищої освіти, що впроваджують освітню діяльність для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти зі спеціальності 015 Професійна освіта (Харчові технології).

3. Структурно-функціональна модель базується на визнанні людини як найвищої цінності суспільства для високотехнологічного та інноваційного розвитку країни для забезпечення потреб суспільства, ринку праці та держави у кваліфікованих фахівцях [7]; передбачає створення необхідних умов для її реалізації, зокрема, всебічного розвитку особистості, здатної до вибору індивідуальної траєкторії, навчання впродовж усього життя, розвитку професійної кар'єри, підприємництва та самозайнятості; особистості, яка здобула освітні та професійні компетентності відповідно

до її інтересів, здібностей, можливостей, потреб національної економіки та суспільства [3]; утвердження в учасників освітнього процесу вміння вільно мислити та самоорганізовуватися у змінних умовах праці в області промисловості та освіти.

4. Об'єктом розробки є підготовка майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі до творчої професійної діяльності.

5. Моделюється процес підготовки майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі до творчої професійної діяльності.

6. Структурно-функціональна модель оцінюється за результатами сформованості готовності майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі до творчої професійної діяльності.

Порядок і характеристика дій з розробки структурно-функціональної моделі підготовки майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі до творчої професійної діяльності.

1. *Аналіз підготовки* майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі до творчої професійної діяльності як об'єкта розробки.

Проаналізовано підготовку майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі до творчої професійної діяльності щодо її сутності та сучасного стану. Для цього виявлено:

- тенденції розвитку професійної (професійно-технічної) освіти та харчової галузі;

- професійне поле діяльності інженерів-педагогів харчової галузі та утруднення, що виникають при її реалізації;

- ресурсні можливості дисциплін циклу професійної та практичної підготовки, реалізація яких може сприяти формуванню компонентів готовності майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі до творчої професійної діяльності (мотиваційно-ціннісного, когнітивно-діяльнісного, особистісно-рефлексивного);

- методологічні підходи, принципи, методики, що дозволять сформулювати принципово новий зміст підготовки майбутніх інженерів-педагогів до творчої професійної діяльності;

- психолого-педагогічні умови підготовки майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі до творчої професійної діяльності;

- методичне забезпечення підготовки майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі до творчої професійної діяльності.

2. *Вибір форми* розробки моделі підготовки майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі до творчої професійної діяльності.

Формою розробки обрано структурно-функціональну модель підготовки майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі до творчої професійної діяльності, яка включає в себе загальні теоретичні уявлення про цей процес, його цілі, підходи, принципи, зміст, методи, форми, засоби, умови досягнення цілей, передбачуваний результат.

3. *Теоретичне забезпечення* розробки структурно-функціональної моделі підготовки майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі до творчої професійної діяльності.

Здійснено пошук інформації:

- про досвід підготовки інженерів-педагогів харчової галузі до творчої професійної діяльності в закладах вищої освіти України та за її межами;
- про досвід розробки подібних моделей іншими науковцями;
- про теоретичні та емпіричні дослідження впливу педагогічних систем і процесів на людину (проаналізовано особливості психолого-педагогічного впливу на потенційні можливості як-то: мотиваційні, інтелектуальні, емоційні та вольові).

4. *Методичне забезпечення* процесу підготовки майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі до творчої професійної діяльності.

Цей етап включає розробку схем, зразків документів та інше:

- розроблено індивідуальну програму підготовки до творчої професійної діяльності, яка спрямована на формування здатності до вирішення складних спеціалізованих задач та практичних проблем професійної (професійно-технічної) освіти та харчової галузі з елементами творчості;
- розроблено методичні рекомендації, які висвітлюють вимоги до забезпечення психолого-педагогічних умов формування готовності майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі до творчої професійної діяльності: посилення креативного наповнення практико-орієнтованого змісту навчання; використання форм організації освітнього процесу, методів та засобів навчання з елементами творчої діяльності; супровід індивідуально-креативного професійного становлення;
- розроблено структуру готовності майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі до творчої професійної діяльності;
- розроблено складові блоки структурно-функціональної моделі підготовки майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі до творчої професійної діяльності;
- розроблено інструментарій контролю та діагностики академічних (особистісних) досягнень майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі до творчої професійної діяльності.

5. *Просторово-часове забезпечення* підготовки майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі до творчої професійної діяльності.

Підготовлено експериментальну базу та часове забезпечення :

- заклади вищої освіти України;
- ураховано розклад освітнього процесу обраних закладів вищої освіти;
- ураховано трудомісткість обраних форм і методів підготовки майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі до творчої професійної діяльності,

потребу певного часу для передачі й засвоєння змісту.

6. *Матеріально-технічне забезпечення* підготовки майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі до творчої професійної діяльності:

- обрано технічні засоби навчання (нині багато функцій передаються комп'ютеру);
- обрано інформаційні джерела (наукова психолого-педагогічна література, Інтернет ресурси та інше);
- підготовлено індивідуальну програму підготовки до творчої професійної діяльності ресурсами дисциплін циклу професійної та практичної підготовки;
- підготовлено методичні рекомендації, які висвітлюють вимоги до забезпечення психолого-педагогічних умов формування готовності майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі до творчої професійної діяльності.

7. *Правове забезпечення* розробки структурно-функціональної моделі підготовки майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі до творчої професійної діяльності. Ураховано нормативно-правові основи при організації діяльності здобувачів вищої освіти та викладачів в освітньому процесі (закони «Про освіту», «Про професійно-технічну освіту», «Про вищу освіту» та інші).

8. *Вибір системоутворювального фактору* розробки структурно-функціональної моделі підготовки майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі до творчої професійної діяльності. Обрано динамічну стратегію, яка як системоутворювальні компоненти враховує потенційні можливості майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі. Логіка мислення в цій стратегії полягає в тому, що потрібно виходити з об'єктивно заданих можливостей учасників, систем, процесів і рухатися далі до визначення цілей, принципів, змісту, методів, засобів і форм.

9. *Встановлення зв'язків і залежностей складників процесу* підготовки майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі до творчої професійної діяльності.

10. *Складання документа* підготовки майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі до творчої професійної діяльності: складено календарний план розробки структурно-функціональної моделі підготовки майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі до творчої професійної діяльності; складено програму педагогічного експерименту.

11. *Уявне експериментування* підготовки майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі до творчої професійної діяльності. Уявне експериментування передбачало попередню перевірку поведінки здобувачів вищої освіти і викладачів у запропонованому освітньому процесі, прогнозування результатів у вигляді передбачуваного прояву індивідуальних якостей.

12. *Перевірка створеної форми* підготовки майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі до творчої професійної діяльності компетентними фахівцями, а також потенційними споживачами: закладами вищої освіти України.

13. *Коригування моделі* підготовки майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі до творчої професійної діяльності з урахуванням результатів експериментування.

14. *Прийняття рішення про використання* структурно-функціональної моделі підготовки майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі до творчої професійної діяльності. Це завершальна дія процесу розробки моделі, після якого розпочалося її впровадження в практику.

Отже, структурно-функціональна модель підготовки майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі має на меті формування готовності майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі до творчої професійної діяльності, ґрунтується на застосуванні концептуальних (системного, синергетичного і компетентнісного) і специфічних (творчого і задачного) підходів і передбачає виявлення того нового, що вноситься в розвиток здобувача вищої освіти як суб'єкту педагогічної діяльності, і визначення системи освітніх завдань, які він має виконати для цього.

Вважаємо, що майбутні інженери-педагоги харчової галузі на шляху до оволодіння спеціальністю зазнають змін у динамічній структурі готовності до творчої професійної діяльності на креативно-орієнтаційному, креативно-практичному та креативно-професійному етапах. Стан адаптації, інтенсифікації та ідентифікації виявляється в зовнішніх та внутрішніх змінах щодо стану готовності майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі до творчої професійної діяльності та процесу її формування.

Розроблена структурно-функціональна модель складається з цільового, методологічного, змістово-процесуального та оцінно-результативного блоків, які є взаємопов'язаними та взаємозалежними. Модель є динамічною і визначає результат – сформованість готовності майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі до творчої професійної діяльності.

Зміст цільового блоку структурно-функціональної моделі містить мету, яка полягає у підготовці майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі до творчої професійної діяльності.

Згідно із метою визначено завдання, які передбачають стимулювання та розвиток внутрішнього прийняття цілей професійної діяльності, спрямованості на виконання її завдань, основних професійних функцій, що відповідають певним видам професійної діяльності у закладах професійної (професійно-технічної) освіти та вирізняються креативним наповненням; інтересу

до пошуку нестандартних способів розв'язання спеціалізованих задач та практичних проблем у сфері професійної діяльності; стійкого прагнення досягати очікуваних результатів на основі ціннісних орієнтирів, етичних норм, переконань та професійних установок; розуміння теорій, принципів, методів і понять у сфері професійної діяльності та її творчих можливостей; сформованості когнітивних та практичних умінь та навичок розв'язання спеціалізованих задач і практичних проблем у сфері професійної діяльності засобами творчого підходу; сформованості професійно важливих якостей та креативних психічних/психологічних властивостей відповідно до вимог інженерно-педагогічної та творчої діяльності; здатності до особистого творчого розвитку, інноваційних пошуків і відкриттів; здатності до оцінки власних творчих можливостей та використання набутого досвіду у досягненні очікуваних результатів професійної діяльності.

Методологічний блок відображає підходи та принципи підготовки майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі до творчої професійної діяльності: концептуальні (системний, синергетичний і компетентнісний) та специфічні (творчий і задачний).

Змістово-процесуальний блок містить форми організації освітнього процесу, методи та засоби навчання забезпечення дисциплін циклу професійної та практичної підготовки майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі, які розподіляються за етапами підготовки: початковий – креативно-орієнтаційний (1-й рік навчання) – «Психологія» та «Професійна педагогіка»; основний – креативно-практичний (2-й та 3-й роки навчання) – «Психологія», «Професійна педагогіка», «Загальні технології харчових виробництв» та «Методика професійного навчання»; заключний – креативно-професійний (4-й рік навчання) – «Методика професійного навчання». Окрім того, зазначено наповненість практично-зорієнтованого змісту дисциплін циклу професійної та практичної підготовки за рахунок розроблених індивідуальної програми підготовки до творчої професійної діяльності та методичних рекомендацій.

Якість формування готовності майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі до творчої професійної діяльності залежить від реалізації психолого-педагогічних умов: посилення креативного наповнення практико-орієнтованого змісту навчання майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі; використання елементів творчої діяльності у формах організації освітнього процесу, методах та засобах навчання майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі; психолого-педагогічний супровід індивідуально-креативного професійного становлення майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі.

Діагностичний блок структурно-функціональної моделі визначає перевірку рівня сформованості готовності майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі до творчої професійної діяльності за мотиваційним, етико-професійним, когнітивним, операційно-діяльним, особистісно-креативним та оцінно-результативним критеріями, що стосується кожного компонента (мотиваційно-ціннісного, когнітивно-діяльним та особистісно-рефлексивного).

Грунтуючись на працях учених з проблеми підготовки майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі, нами виділено чотири рівні сформованості готовності до творчої професійної діяльності: творчий, пошуковий, репродуктивний та інтуїтивний.

Розроблена структурно-функціональна модель була впроваджена в освітній процес. У процесі здійснення такої перевірки експериментальна методика розглядалася як послідовна низка вказівок і операцій моделювання, реалізації, діагностики ефективності корекції процесу дидактичної підготовки майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі до творчої професійної діяльності. Результатом реалізації моделі є сформована готовність майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі до творчої професійної діяльності.

Висновки і пропозиції. Моделювання підготовки майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі до творчої професійної діяльності передбачає виконання таких дій: аналіз об'єкта; вибір форми; опис теоретичного, методичного, просторово-часового, матеріально-технічного, правового забезпечення; вибір системоутворювального фактору; встановлення зв'язків і залежностей складників процесу; складання документа; уявне експериментування; перевірка створеної форми; коригування; прийняття рішення про використання.

Результатом педагогічного моделювання є структурно-функціональна модель підготовки майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі до творчої професійної діяльності, яка складається з цільового, методологічного, змістово-процесуального та оцінно-результативного блоків, які є взаємопов'язаними та взаємозалежними, що відображає реальний освітній процес із досягнення очікуваних результатів.

Проведене дослідження створило науково-теоретичне підґрунтя для екстраполяції розробленої структурно-функціональної моделі в систему підготовки майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі до творчої професійної діяльності. Подальші пропозиції пов'язуємо з висвітленням результатів педагогічного експерименту з реалізації моделі підготовки майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі до творчої професійної діяльності.

Список використаної літератури:

1. Горбатюк Р.М., Кабак В.В. Підготовка майбутніх інженерів-педагогів до професійної діяльності засобами комп'ютерних технологій: монографія. Луцьк: ВМА «ТЕРЕН», 2015. 264 с.
2. Концепція Державної цільової соціальної програми розвитку професійної (професійно-технічної) освіти на 2022-2027 рр. *Видання офіційне*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1619-2021-%D1%80#Text> (дата звернення: 10.01.2023).
3. Концепція реалізації державної політики у сфері професійної (професійно-технічної) освіти «Сучасна професійна (професійно-технічна) освіта» на період до 2027 року. *Видання офіційне*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/419-2019-%D1%80#Text> (дата звернення: 10.01.2023).
4. Косюк В.Р. Розвиток творчих художніх здібностей майбутніх дизайнерів у процесі професійної підготовки: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 / Клас. прив. ун-т. Запоріжжя, 2019. 311 с.
5. Лазарев О.В. Формування професійної комунікативної компетентності майбутніх фахівців аграрного профілю на засадах компетентнісного підходу: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 / Уман. держ. пед. ун-т ім. П. Тичини. Умань, 2014. 255 с.
6. Лодатко Є.О. Моделювання педагогічних систем і процесів: монографія. Слов'янськ: СДПУ, 2010. 148 с.
7. Про вищу освіту: Закон України. *Видання офіційне*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> (дата звернення: 10.01.2023).
8. Сисоєва С.О. Інтерактивні технології навчання дорослих: навчально-методичний посібник. К.: ВД «ЕКМО», 2011. 324 с.
9. Словник термінів з професійної освіти/авт. кол. за заг. ред. О.І. Шапран. Переяслав-Хмельницький: «Видавництво КСВ», 2013. 276 с.
10. Столяренко О.В. Моделювання педагогічної діяльності у підготовці фахівця: навчально-методичний посібник. Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2015. 196 с.
11. Ткач Л. Педагогічне моделювання практичної підготовки майбутніх техніків-технологів зі спеціальності «Виробництво хліба, кондитерських, макаронних виробів і харчових концентратів». *Український педагогічний журнал*. 2019. № 2. С. 106-118.
12. Філімонова І.А. Формування професійної компетентності майбутніх бакалаврів харчових технологій у процесі вивчення фахових дисциплін: дис. ... д-ра філософії: 015 Професійна освіта. Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини. Умань, 2020. 297 с.

Kryvylova O., Kurylo O. A model of training future engineers-teachers of the food industry for creative professional activity

The article analyzes the scientific literature on the essence of the concepts «model» and «modeling»; features of modeling in pedagogy are considered; the components of the structural-functional model of training future engineers-teachers of the food industry for creative professional activity are theoretically substantiated based on the analysis of legislative, regulatory and legal documents and scientific research in the field of professional education.

It was determined that the model of training future engineers-teachers of the food industry for creative professional activity should reflect the real educational process of achieving the expected results – properties, characteristics and connections essential for the performance of professionally oriented actions.

The main actions for modeling, implementing, diagnosing and correcting the training of future engineers-teachers in this activity are characterized.

It was found that the modeling of the training of future engineers-teachers of the food industry for creative professional activity involves the following actions: object analysis; choice of form; description of theoretical, methodical, space-time, material-technical, legal provisions; the choice of a system-forming factor; establishment of dependencies of process components; imaginative experimentation; verification of the created form; adjustment; making a decision about use.

A structural-functional model of training future engineers-teachers of the food industry for creative professional activity has been developed, which consists of target, methodological, content-procedural and evaluative blocks (they are interconnected and interdependent), the interrelationship and interdependence of the elements of the process of training engineers-teachers and functions due to psychological and pedagogical conditions (strengthening of the creative content of the practical-oriented content of the training of future engineers-teachers of the food industry; the use of elements of creative activity in the forms of organization of the educational process, methods and means of training future engineers-teachers of the food industry; psychological and pedagogical support of individual and creative professional development of future engineers-teachers of the food industry).

Key words: *structural-functional model, modeling, engineer-teacher, food industry, professional training, creative professional activity.*